Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 93. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 17-го ТРАВНЯ (MAY) 1955. ЦЕНТІВ 15 CENTS No. 93. VOL. LXII.

ГУВЕРОВА КОМІСІЯ ПРОПОНУЄ ЗЛІКВІДУВАТИ 1,000 УРЯДОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вашингтон. — Комісія для Організації Виконної Частини Уряду, яку очолює бувший президент Герберт Гувер, рекомендує урядові зліквідувати більше як тисячу своїх підприємств, які конкурують з подібними приватними підприємствами. Ці урядові підприємства мали б бути вповні зліквідовані, або передані приватним фірмам в потрібному до цього часі. На списку призначених до ліквідації підприємств, находяться військові інтендатури, поштові розміни грошей, пекарні, м'ясні підприємства, фабрики одежі, підприємства для сухого чищення одежі, пральні та інші подібні урядові підприємства. Гуверова Комісія домагається ступневої ліквідації поштової ощадностевої системи, яку вже давніше рекомендували зліквідувати департамент скарбу та генеральний постмастер. Поштову ощадностеву систему зорганізовано в 1910 році, щоб обслуговувати ті місцевості, в яких немає банків. Але вкладки ощадности зменшуються в поштових урядах, і так в 1947 році вони становили 3,393,000,000 долярів, а в 1954 році вони зменшилися до 2,251,000,000 долярів. Згідно з пляном Гуверової Комісії власники поштових ощадностей мали б замінити свої ощадності на державні ощадностеві бонди, або перенести їх до приватних банків. Ця комісія проєктує підвищити оплати від пересилки поштових пачок, щоб цей діл почтових операцій сам себе оплачував, а не щоб користав із субсидій державної скарбниці, до якої дають гроші інші податковці, допомагаючи поштi конкурувати з приватними фірмами. Комісія пропонує також зліквідувати державний центр хемічних дослідів в Долині Теннесі. Цей центр дослідів сільськогосподарських добрив мав би бути перенесений до департаменту рільництва. Комісія домагається також, щоб підвищити ціну на добрива, які продукує Управа Долини Теннессі, щоб ця продукція покривала всі кошти продукції та була самовистачальна, включаючи в ціну і ті податки, які платила б від цієї продукції приватна фірма, коли б їх продукувала. Цього року Комісія для Реорганізації Виконної Частини Уряду під керівництвом Гувера поширила свою діяльність в порівнянні зі своєю діяльністю з 1947-1949 років, коли вона предкладала свої пляни за президентури бувшого президента Трумана. Але тоді Конґрес прийняв тільки три рекомендації цієї комісії, десять Конґрес відкинув, а дев'ять рекомендацій прийнято було тільки частинно.

Конґресмени домагаються усунення МекЛавда

Ню Йорк. — Шістнадцять демократичних конґресменів з Ню Йорку висловилися за усуненням МекЛавда, шефа державного департаменту безпеки, із становища адміністратора програми виконання акту допомоги втікачам із 1953 року. В заяві, поданій до сенатської підкомісії розгляду проблеми втікачів, конґресмени підкреслили, що Мек Лавд мусить бути негайно усунений, бо він є не тільки не здібний, але й не має бажання виконувати згадану програму. Водночас конґресмени заатакували президента Айзенгавера за те, що він, висловивши своє незадоволення здійснюванням програми допомоги втікачам, не зробив нічого, щоб поправити ситуацію в цій ділянці. В заяві конґресменів стверджено, що із охоплених програмою іміграційним актом з 1953 року 214 тисяч втікачів — тільки 26.237 осіб одержало візи до дня 22 квітня ц. р.

Сто більйонів на поліпшення міських мешкань

Ню Йорк. — Голова Американської Ради для поліпшення нашого сусідства генерал-майор Фредерік А. Ірвінґ заявив в інтерву, що міські нетри та бідні дільниці в американських містах могли б зовсім зникнути, коли б можна було впродовж десятьох років видати на перебудову міст 100 більйонів долярів. Цю заяву склав генерал Ірвінґ після того, як досвідний відділ Американської Ради, який називається Акція, впродовж 3-ох місяців вивчав справу перебудови бідніших дільниць в американських містах. Ірвінґ казав, що фонди на перебудову міст можна буде зібрати з приватних джерел, якщо тільки „вдасться зацікавити публічну опінію цією справою". „Акція" при кінці цього літа має почати кампанію в цій справі, щоб самі люди „схотіли щось зробити для ліквідації міських нетрів" в цій країні. „Акція" — це крайова, неприбуткова організація, якою ціллю — дбати про добрі мешкання. Ця організація виникла в жовтні минулого року, і її підтримують промислові підприємці, представники праці та релігійні й освітні групи.

В АМЕРИЦІ

● **У Шикаґо** один порушник податкового закону під час сповіді покаявся і залишив у сповідника о. Арсенюса Ґецемейера, 500 долярів, які він заніс до Податкового уряду.

● **20-річний Морріс Барбер** упав з дев'ятого поверху риштування на будові шпиталю. На лету він відбився від риштування на п'ятому поверсі і впав на м'яку землю, при чому поламав собі руки.

● **Восьмирічний Мікель Райс** знайшов у Шикаґо торбинку з 400 долярів. Він дав її власникові і дістав за це нагороду в сумі ... 50 центів. Після того він філософічно заявив: „Мала нагорода все ж таки краща як жадна."

● **Два альпіністи** Дік МекҐовен і Фред Векі провели ніч у спальних мішках в Сіетельських горах, Вашинґтон, при 26 ступнях нижче зера за Фаренгайтом і при вітрі, який доходив до 30-ох миль на годину. Вони загартовують себе, підготовляючись здобути найближчої осени 27,890-стопову гору Леотсе в Гімаляйських горах.

● **Пані Президентова** кінець тижня провела на своїй фармі у Ґеттисбурґу, куди їздила разом із своєю матір'ю Джан С. Давд, яка 13 травня відзначила свої 77 народини. Президент виїхав до Ґеттисбурґу в п'ятницю після засідання свого кабінету. Пані президентова вже зовсім видужала з недуги інфлюенци і може брати участь в товариському житті.

● **Демократичний сенатор** Герберт Г. Лімен у своїй промові на зборах Американського Жидівського Конґресу гостро виступив проти президента Айзенгавера за його „повне самозадоволення" та „безпоредну байдужість" до оборони громадянських прав.

● **Бувший лейтенант поліції** в Ст. Луїсі—Луїс Шавлдерс просив дарувати йому решту кари в'язниці, яку він відбуває за кривоприсягу. Йому закидали, що він привласнив собі гроші, які знайшов у вбивника мільйонерового сина Боббі Ґрінліза. Вбивники цього хлопця згинули на електричному кріслі ще в грудні 1953 року. Шавлдерсові кари не подарували.

ПОЧАЛАСЯ КОНТРОЛЯ МАЙНА І ДІЛОВОДСТВА У.Н.СОЮЗУ

Джерзі Ситі. — В понеділок, 16-го травня, почалася тут, у приміщеннях Головної Канцелярії Українського Народного Союзу при 81-83 Ґренд Стріт, звичайна річна контроля майна, діловодства та організаційного стану і розвитку цієї великої організації. Контролю переводять члени обраної на конвенції минулого року члени Головної Контрольної Комісії у складі: д-р Володимир Галан (Филаделфія), інж. Степан Куропась (Шикаґо), Іван В. Іванчук (Дітройт), Петро Кучма (Ню Йорк) та інж. Володимир Коссар (Вінніпеґ, Канада). Ця контроля попереджує звичайні річні наради 21-особового Головного Уряду Українського Народного Союзу, що відбудуться в тижні від 23-го травня з приміщенях „Союзівки", вакаційної посілости УНСоюзу біля міста Керґонксон в стейті Ню Йорк.

ПОМЕР ПРОФЕСОР АНДРІЙ ІВАНОВИЧ ЯКОВЛІВ

Ню Йорк. — В суботу, дня 14 травня 1955 року помер у Ню Йорку на 83-ому році життя проф. Андрій Іванович Яковлів. Покійний був відомим українським вченим-правником і політичним діячем. В рр. 1918-1923 репрезентував він Українську Народну Республіку, як посол в Бельгії і Голляндії, після закінчення визвольних змагань переїхав до Чехословаччини, де став професором і з 1930 р. ректором Українського Вільного Університету в Празі та професором і деканом Української Господарської Академії в Подебрадах. Був дійсним членом Наукового Товариства ім. Шевченка, УВАН та інших наукових товариств. Написав низку праць з історії українського права, особливо ж литовсько-руського періоду, історії Переяславської умови та ін. Після Другої Світової Війни Покійний продовжував свою наукову працю на еміґрації в Західній Европі, як теж і опісля, переїхавши на постійний побут до цієї країни. Належав до широкого кола співробітників „Свободи", у якій надрукував цілий ряд своїх статей. Ім'я і праця Покійного нерозривно зв'язані з великою добою українського відродження та українського державного будівництва, в яке він дав великий вклад. Осиротив Покійний свою дочку Галину, замужну за відомим нашим архітектом-громадянином, інж. Олександром Тимошенком. Із смертю Покійного український нарід і українська наука віднесли велику втрату.

Тейлор наступником генерала Ріджвея

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер займенував генерала Мексвелла Д. Тейлора шефом штабу армії, бо дотеперішній шеф армії генерал Метью Б. Ріджвей з днем 30 червня цього року, відходить на емеритуру. Генерал Тейлор має 54 роки і є тепер головним командуючим збройних сил ЗДА і Об'єднаних Націй на Далекому Сході. Становище генерала Тейлора займе генерал Л. Л. Лемніцер, командант 8-ої армії ЗДА і збройних сил ОН на Далекому Сході. Генерал Ріджвей закінчив 31-го березня 60 років, це значить дійшов до віку, в якому генерали повинні залишати активну військову службу. Ці зміни вможливлюють залишати на керівних становищах молодших старшин, які мають воєнний досвід в командуванні відділами парашутів. Генерал Ріджвей просив дозволу відійти на емеритуру вчасніше, хоч він міг служити аж до 15 серпня.

Генерал Мексвел Тейлор, що стане наслідником ген. Ріджвея на становищі шефа штабу американської армії.

Уряд дозволив щепити вакциною фірми Ілай Лілі

Вашинґтон. — Служба Публічного Здоров'я ЗДА повідомляє, що науковці вже сконтролювали спосіб продукції вакцини в фірмі Ілай Лілі в Індіянополісі, Індіяна, і тепер запас цієї вакцини збільшився на 3,600,000 кубічних сантиметрів. Більшість цієї вакцини вже була продана, але все ж таки внаслідок ствердження безпечности вакцини фірми Ілай Лілі 378,000 дітей в 16-ох стейтах може бути нащеплена вже в найближчих днях, бо цією вакциною вже були нащеплені діти ще перед тим, як припинено було щеплення проти поліо. 12 дітей, нащеплених вакциною фірми Лілі захворіли на недугу поліо після нащеплення, але науковці ствердили, що це сталося не внаслідок хиб самої вакцини, тільки тому, що діти мали заразки цієї недуги ще перед нащепленням. Президент Айзенгавер має в понеділок 16 травня скласти заяву в справі щеплення дітей вакциною д-ра Солка. В цій справі має зізнавати на Сенатській Комісії Праці і Публічних Робіт секретарка здоров'я Овета К. Гоббі. Так само мають зізнавати і генеральний лікар ЗДА д-р Ліонард Шілі і д-р Честер А. Кіфер — окремий лікарський асистент при секретарці здоров'я.

Новий успіх Українського Театру в Америці

Ню Йорк. — Український Театр в Америці під керівництвом дир. Йосифа Гірняка зазнав нового великого успіху, виставивши в неділю 15-го ц. м. у Ню Йорку комедію на 5 дій Івана Тобілевича „Мартин Боруля". У титуловій ролі виступив Йосиф Гірняк, у ролі його жінки Палажки — Лідія Крушельницька, їх дочки Марусі — Люба Сай, Омелька — Микола Герус. В інших ролях виступали Ярема Гарайда, Ігор Шуґан, Володимир Змій, Зенон Осінчук, Олег Орест, Мирон Чолган і Михайло Яблонський. Публіка гаряче оплескувала всіх артистів, із них — кількакратно при одвертій сцені Йосифа Гірняка і М. Геруса. Спонтанні оплески викликала теж поява Олімпії Добровольської, режисерки п'єси, поміж „весільними гістьми" в 4-ій дії. Оформлення сцени дав А. Липчук, інспектором сцени був В. Змій. Велика заля була знову виповнена публікою, яка дуже тепло привітала цю стару п'єсу клясичного українського театрального репертуару, якою Український Театр в Америці закінчив осінньо - зимовий сезон 1954/55.

Москва допустить до з'єднення Німеччини тільки на базі невтральности

Відень. — Коли після підписання державного договору про Австрію всі чотири закордонні міністри виголошували короткі промови, Молотов використав нагоду, щоб — без попередження трьох західніх міністрів закордонних справ і австрійського уряду — скласти політичну заяву, яка своїми розмірами і змістом переступила межі формально - куртуазійних фраз, висловлених іншими міністрами. Молотов вказав на австрійський пакт, як на доказ совєтської доброї волі — мирно поладнати всі існуючі спірні справи, зокрема Німеччини. Однак, мовляв „серед теперішніх обставин" дуже трудно перевести з'єднення Німеччини, бо „настали нові перешкоди", а найбільшою з отих перешкод — мовляв — є „небезпека відродження німецького агресивного мілітаризму". Тут він вказав на тількищо підписаний австрійський договір, як на приклад, як можна поладнати міжнародні проблеми „з гарантією для світового миру і міжнародної безпеки". Таким чином — згідно з коментарами преси — Молотов відкинув здогад, наче б можна було дістати від Москви згоду на з'єднення Німеччини без виступу Німеччини з Західньої Европейської Унії і НАТО.

СССР приймає запросини на конференцію великої 4-ки

Відень. — Молотов, стрінувшись з державним секретарем Доллесом, англійським міністром закордонних справ Мек Мілланом і французьким міністром закордонних справ Піне в суботу на вечері в американській амбасаді у Відні, заявив їм, що СССР приймає прихильно ноту трьох західніх великодержав з пропозицією відбути конференцію голов 4-ох великодержав і їхніх міністрів закордонних справ для покращання теперішньої міжнародної ситуації. Молотов відразу запропонував на таку конференцію Відень, але західні міністри відкинули ту пропозицію, висуваючи від себе — Швайцарію. Часу й місця конференції ще не устійнено. Заява Молотова була ще теж лише „інформаційна", але преса коментує її, як дійсний вияв рішення совєтського уряду. Така конференція відбулась би з кінцем червня або в липні ц. р. М. і., 26 цього місяця у парляментарних виборах має вирішитись, чи прем'єром в Англії залишиться Антоні Іден, який взяв би участь у тій конференції. Іншими учасниками були б президент Айзенгавер, Едґар Фор і Ніколай Булґанін, а також міністри закордонних справ ЗДА, Англії, Франції і СССР.

Московські достойники їдуть до Тіта

Београд. — Під час Варшавської конференції СССР і його сателітів оприлюднено, що три достойники з-поміж совєтської верхівки їдуть до Београду на конференцію з Тітом. Совєтський прем'єр маршал Ніколай Булґанін, перший секретар Компартії Сов. Союзу Нікіта Хрущов і перший віце-прем'єр Анастазій Мікоян відбудуть мабуть ще в цьому місяці наради з югославським диктатором Тітом, міністром закордонних справ Юґославії Коцою Поповічем і іншими верховодами тієї держави. Про ціль тієї подорожі і предмет нарад нічого не сказано, але західня преса здогадується, що Москві залежить на тому, щоб Юґославія, слідом за Австрією, стала „невтральною" країною, отже, щоб її роля в балканському союзі разом з Грецією і Туреччиною (дві останні держави належать до НАТО) стала для Заходу безвартною. Тоді, мовляв, Москва наполягатиме ще сильніше на „невтраліаацію" Німеччини, щоб таким способом від Балтику по Середземне море створити „невтральну смугу". Юґославський уряд повідомив західні великодержави, що конференція з совєтськими достойниками ні трохи не змінить відношення Юґославії до Заходу, від якого Юґославія, розсварена з СССР від 1948 року, тягне торговельні користі.

Совєти проти релігії і несовєтського націоналізму

Вашинґтон. — Інформаційна Аґенція ЗДА повідомляє, що московське радіо суворо пригадує „совєтському народові", що уряд СССР не „буде толерувати ані релігії ані несовєтського патріотизму". Московське радіо перестерігає також проти перекручування основних думок комуністичної ідеології, хоч би це ділялося під плащиком „волі дискусії" або „боротьби переконань". Інформаційна Аґенція ЗДА заявляє, що радіостанції в Совєтах призначені тільки для совєтських громадян, і тому не можна думати про те, що совєтський уряд змінив своє вороже становище до релігії. „Недавня боротьба проти релігії, говорить совєтське радіо, злагідніла внаслідок малої атеїстичної пропаґанди партії, робітничих спілок, комсомолу та інших організацій, які неправильно інтерпретують совєтську конституцію в справі релігії як відкликання науково-атеїстичної пропаґанди. Але таке становище незгідне з партійною політикою. Треба конче посилити атеїстичну пропаґанду". В заявах, призначених для закордону, можна чути, що в Совєтах немає боротьби проти релігії.

БУЛҐАНІН У ВАРШАВІ

Совєтський прем'єр Булґанін промовляє у Варшаві на конференції східньо-европейських комуністичних держав. Ліворуч — Молотов, праворуч — Жуков.

АВСТРІЯ ОДЕРЖАЛА ПОВНУ СУВЕРЕННІСТЬ

В УРОЧИСТОМУ АКТІ ПІДПИСАНО У ВІДНІ ДЕРЖАВНИЙ ДОГОВІР ПРО АВСТРІЮ. — АВСТРІЯ ДЕКЛЯРУЄ СВОЮ НЕВТРАЛЬНІСТЬ. — МАСИ ВІДЕНЦІВ ЕНТУЗІЯСТИЧНО ВІТАЛИ МІНІСТРІВ 4-ОХ ВЕЛИКОДЕРЖАВ

Відень. — В історичному палаці „Бельведер", колишній власності Савойського князя, тій архітектурній перлині барокового стилю, підписано в неділю 15 травня ц. р. так званий державний договір про Австрію, який після 17-ти років позбавлення Австрії її державної незалежности — спершу нацистською Німеччиною, потім чотирма воєнними альянтами, повернув Австрії її повну суверенність. Цей договір названо державним, а не мировим, тому, що Австрія, зайнята Німеччиною вже в 1938 році, не була воюючою стороною, як окрема держава. Згідно з оцим договором, війська 4-ох великодержав, які перебувають у 4-ох зонах, мають очистити територію Австрії впродовж 90 днів від підписання договору, а найдалі до кінця цього року. Сподіваються, що вже в найближчих тижнях почнеться евакуювання їх. Найбільше війська тримали в Австрії Совєти, бо коло 45,000; число американської окупаційної залоги не перевищувало одної дивізії, себто коло 15,000. Договір підписали Молотов, МекМілан і Піне, а також амбасадори 4-ох великих держав у Відні, які узгіднювали текст договору, і міністер закордонних справ Австрії, інж. Фіґель. На останньому засіданні міністрів закордонних справ, на якому остаточно прийнято і затверджено виготовлений текст договору, австрійський міністер Фіґель відчитав приготований австрійським урядом законопроєкт, що його має прийняти австрійський парлямент, про невтральність Австрії. Тим часом прийнято його до відома, як обов'язуючу декларацію австрійського уряду. Згідно з тією заявою, Австрія обов'язується не вступати з ніякою державою у військовий союз і не дозволяти ніякій державі на військові бази на своїй території. Зате Австрія, мовляв, буде старатися ввійти до Об'єднаних Націй та декларує свою вірність принципам чартеру Об'єднаних Націй. Тому, що всі чотири великодержави прийняли ту заяву до відома, Австрія внедовзі — коментують часописи — стане членом Об'єднаних Націй, а це може в свою чергу переломити „мертву точку", на якій застрягли подання 22-ох держав на допущення їх до ОН; проти допущення одних заклав СССР „вето", а тоді західні альянти не допустили протеґованих Совєтами.

Весь австрійський нарід прийняв акт повернення Австрії державної самостійности з великим захопленням. Зокрема кількатисячна юрба віденців зібралась перед Бельведерським палацом, викликувала закордонних міністрів на балькон і гаряче їх оплескувала. Державний секретар Доллес стрінувся з оваційним прийняттям австрійців вже на летовищі і здовж дороги до міста. Після підписання державного договору відбулося [illegible] прийняття для закордонних міністрів і членів австрійського уряду у президента Австрійської Республіки генерала Теодора Кернера на Бурґу, у колишньому палаці Габсбурських монархів. Державний секретар Доллес від'їхав відтіль на летовище, — звідки відлетів безпосередньо до ЗДА, щоб скласти президентові Айзенгаверові звідомлення про конференцію Ради НАТО й наради західніх альянтських міністрів у Парижі та про наради з Молотовим у Відні.

Конєв став командантом військ комуністичного бльоку

Варшава. — Маршал Іван Конєв, командант „Першого Українського Фронту" в останній війні, проголошений командантом збройних сил 8-ох комуністичних держав Европи, об'єднаних в політично-військовий бльок в минулу суботу, після триденних нарад у Варшаві. СССР, Чехословаччина, Румунія, Мадярщина, Болгарія, Альбанія, Польща і Східня Німеччина підписали договір про взаємну безпеку і допомогу, взорований на НАТО. У тому договорі, що має 11 точок, кажеться, що участь Східньої Німеччини в комуністичному бльоці буде окреслена „пізніше". Зокрема „прем'єр" Східньої Німеччини Ґротеволь заявив у промові після підписання того договору, що коли прийде до з'єднення Німеччини, то Німеччину не буде обов'язувати той договір. Це сказано на те, щоб Захід, зокрема західні німці, не лякалися, що Німеччині грозить включення в бльок комуністичних держав, та ще й із військовими зобов'язаннями. Підписаний договір передбачає три спільні органи: спільного команданта військ, спільний командний штаб, зложений з репрезентантів генеральних штабів дотичних держав і дорадчий політичний комітет, зложений із прем'єрів 8-ми держав, що підписали той акт, або тих, що їх вони призначать. Західня преса піддержує свій давніший підхід до того бльоку, вбачаючи у формальному підписанні „союзу" і спільного командування — виключно пропаґандивну маніфестацію, бо, мовляв, і так збройні сили в усіх тих країнах і вся їхня адміністрація та політика підлягали завжди контролі і директивам московського центру.

В СВІТІ

● **В Індії**, у Бомбаї, засудили тим часом на 8 днів в'язниці за порушення правил вуличного руху власника „рікші" Кочале, який минулого року під'їхав був своїм візком під авто прем'єра Неру і замахнувся на нього ножем. Він заперечує, наче б то хотів убити Неру, але його ще судитимуть за цей вчинок.

● **Д-р Карло Ґрубер**, австрійський амбасадор у Вашинґтоні, дістав був несподівано виклик з Відня — негайно прибути на церемонію підписування державного договору про Австрію. Він заявив про свій виїзд заступникові державного секретаря Гербертові Гуверові мол. і відлетів першим літаком. Австрійський уряд хотів використати приявність у Відні державного секретаря Доллеса для окремих розмов з ним і потребував для цього Ґрубера.

● **Об'єднані Нації** святкуватимуть у червні ц. р. на окремому ювілейному засіданні в Сан Франсіско десятиріччя свого існування. Досі зголосили свій приїзд 18 міністрів закордонних справ, але думають, що велика більшість з-поміж 60-ти держав, членів цієї міжнародної організації, буде заступлена своїми міністрами закордонних справ, які використають цю нагоду для приїзду до ЗДА.

● **У Копенгазі** відбуваються наради сесії Генеральної Асамблеї Міжнародного Інституту Преси. Найповажніші представники преси з різних держав, особливо з Туреччини і країн Південної Америки, скаржились на пресові переслідування, чи бодай натиск збоку уряду на пресу і встрявання у виконування її обов'язків.

● **79-річний канцлер Аденауер**, вернувшись з Парижу до Бонну з засідання Ради НАТО, де урочисто прийнято Західню Німеччину до спільноти західніх суверенних держав, признався, що боротьба за признання Західній Німеччині суверенности і за включення її в західню систему дуже втомила його. Він виїхав на 10 днів відпочинку до Шварцвальду.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СУВЕРЕННІСТЬ АВСТРІЇ

Австрія знову вільна і суверенна. Минулої неділі, 15-го травня ,в її оспіваній у піснях наддунайській столиці, Відні, підписано договір, який закінчує кошмарну, 17-ти річну добу „визволення", — перших сім років під жорстокою диктатурою Гітлера, а дальших десять років під такою самою диктатурою Москви, встановленою на одній частині австрійської території. Договір, крім Австрії, підписали міністри закордонних справ чотирьох великодержав: ЗДА, Британії, Франції і Совєтського Союзу.

Самий договір про суверенність Австрії викликав замітну полегшу в світі, хоч обставини і весь процес його підписання насувають всілякі підозріння, здогади і побоювання. За цей бо договір велись торги між Москвою і західніми столицями впродовж майже декади. В цій справі відбуто приблизно пів тисячі засідань і конференцій, але всі вони кінчались „мертвою точкою" постійного совєтського спротиву то в одній, то в другій справі.

Така ситуація тривала аж до часу, коли Захід переміг усі свої власні суперечності та совєтські інтриги і довів до завершення довгого й утяжливого процесу включення Західньої Німеччини в свою оборонну систему. Москва, побачивши, що її „мертві точки" в справі Німеччини і Австрії перестають діяти, почала іншу тактику, — пішла на деякі уступки. Такий договір, як його підписано з Австрією тепер, можна було б підписати бодай п'ять років тому, але не підписано його виключно з вини Москви. Коли ж його підписано тепер, то це напевно не є виявом совєтської „доброї волі", а тільки притисненням Кремлю до муру суверенністю і ремілітаризацією Західньої Німеччини, а частинно плянованим совєтським маневром з метою виразного нового лайдацтва.

У первісному проєкті договору в справі Австрії, Москва, крім бажання саботувати ще в останній хвилині західньо-німецький договір, виявила також дві свої лайдацькі інтенції відносно Австрії. Першою з них була 16-та точка договору, що мала передати в руки большевиків порядком примусової „добровільної репатріяції" тисячі підсовєтських втікачів, що опинились на австрійській території, а інша клявзуля, якою мали бути потверджені в договорі тільки совєтські господарські вимоги до Австрії без рівночасної ґарантії в тому договорі обіцяних совєтських концесій, мали завести Австрію просто в загороду совєтських сателітів. Інтенції Москви шиті були занадто грубими нитками, і західні представники їх відкинули, а Кремль зробив ще дальший крок і погодився на договір без 16-го пункту і з додатком своїх концесій для Австрії. Це ще тільки скріплює підозріння щодо кінцевої мети цього совєтського маневру.

Для Заходу австрійський договір сам по собі досить надійний. Він бо означає перше в історії пересунення на схід і скорочення залізної заслони. Крім того, він формально зобов'язував би Москву до виконання тих постанов її договорів з Мадярщиною, Чехословаччиною і Румунією, які вимагають відкликання совєтських військ з тих країн, бо там вони досі стаціонували тільки під претекстом охорони „комунікаційних сполучень" для окупаційних совєтських військ в Австрії. Практичної вартости це не матиме жадної, бо за десять років від армій тих країн залишилась тільки їхня назва, а по суті вони самі є совєтські. В додатку, безпосередньо перед підписанням договору про Австрію, у Варшаві підписано інший договір про совєтське НАТО, себто спільне командування совєтської і сателітських армій. Значить, практичним досягненням було б тільки закінчення окупаційного періоду для Австрії та пересунення на схід залізної заслони, хоч щодо цього останнього теж можуть бути деякі застереження. З австрійської території будуть відкликані не тільки совєтські, але й альянтські війська, сама Австрія зобов'язується до невтральности, отже стає радше поширеною „демаркаційною зоною" між Сходом і Заходом.

Усе це видно вже сьогодні і це можна вичитати з тексту договору. При цьому є інше оправдане побоювання. Захід вірно тримається своїх договорів та їх здійснює, тоді як для Москви кожний договір, як це доказують численні факти, справді не вартий того паперу, на якому він списаний. Вже тим самим усі договори з Москвою стають однобічні і на них не можна будувати ані миру, ані жадних надій. Захід це знає і, треба сподіватись, відповідно поступатиме. Бо тільки його постійна готовість, рішучість та могутність можуть бути реальною ґарантією волі і миру, учасником яких тепер повинна стати й Австрія. З цим її щиро вітають усі волелюбні народи.

ТИЖДЕНЬ ЛИСТІВ З АМЕРИКИ

Президент Айзенгавер сказав недавно, що „дуже небезпечно в нашому випадку сподіватись, що нашу вістку правди почують люди, коли ми навіть не потурбуємось висловити її та передати".

Президент сказав далі, що існує дуже небезпечна диспропорція поміж намаганням нашої країни розповісти всю правду про справжню свободу, та розмахом комуністичної пропаґанди. „На кожного нашого борця за волю", — сказав він, — „комуністи висилають десятки своїх аґітаторів. На кожне наше слово про свободу та віру в неї, вони витрачають тисячі промов з метою вихваляти свою систему, а натомість зневажити та знецінити правдиву цінність волі".

На щастя, Америка має ресурси, яких не мають інші країни — 35 мільйонів громадян, народжених за кордоном або народжених в Америці, але від батьків, що колись знайшли нову батьківщину в Америці. Президент Айзенгавер мав, очевидно, на увазі саме цю велику частину нашого населення, коли казав, що ми не можемо сподіватись, що народи почують наші слова правди, якщо ми не потурбуємось переслати їх тим людям. І на щастя, ці 35 мільйонів мають змогу передати наші слова правди своїм родичам і друзям в своїх листах за кордон. Тиждень Листів з Америки, що його цього року ми обходимо від 16 до 22 травня, заініційований Загальною Радою Американської Єдности, є саме відповідний час, щоб виконати наш обов'язок і використати цю нагоду.

Що ж це за слова правди та як їх переказати? Звичайно, це не є така дуже проста справа. Ніхто, навіть найздібніший серед нас, не зможе відразу сказати все про Америку. Історія Америки це є історія кожної окремої особи, пов'язана із щоденним способом життя, що зведене докупи окреслює американський спосіб життя. І саме ці історії, такі різноманітні та одночасно такі схожі одна на одну, варті того, щоб їх розповісти людям за кордоном. І саме ці історії, переказані в мільйонах листів, що йдуть за кордон щороку, переказані простими, дружніми словами, зроблять більше, ніж ґучна та пишна офіційна пропаґанда.

Комуністи безкарно продовжують цілком неправдиво освітлювати американське життя, за кордоном є ще люди, які часом вірять їх пропаґанді. Недавній лист від одного втікача до приятеля до країни за залізною заслоною дуже картинно описує переживання людини, яка на досвіді переконалась, що завдяки совєтській пропаґанді її уявлення про Америку не відповідали дійсності:

„Минулого тижня я вперше бачив справжній страйк. Навіть більше, я сам брав у ньому участь. Можеш собі уявити, що мені за це було б удома! Напевне, десять років в'язниці. А тут я дістав 10 центів на годину підвишки! Спочатку я почував себе немов на голках. Мені пригадалось усе, що я чув від совєтських аґітаторів про страйки в Америці — як поліція їх придушує і як арештують робітників. І справді, приїхало кілька поліційних авт. Ось, гадаю я, тепер мені буде! Але, виджу, поліцаї повиходили з машин, походжають собі поміж робітників, балакають з ними, жартують. Виявляється, що вони приїхали тільки, щоб пильнувати порядку, щоб чого не сталось. Оце справді є дійсна свобода!"

Державний секретар Джан Фостер Доллес, можливо, мав на увазі саме такий лист, коли він заініціював Тиждень листів з Америки і пояснив, що саме переказування щоденних простих фактів з нашого повсякденного життя найправдивіше висвітлять ідеї демократії, волі та братерства.

І ми цю важливу зброю для пропаганди правди маємо в своїх руках. Листи з Америки є найлегший, найдешевший та найефектовніший спосіб передати наші думки за кордон. Секретар Доллес сказав: „Маю надію, що американці використають цей тиждень, щоб післати листа за кордон. Цим способом вони зроблять свій внесок до справи боротьби за волю!"

Загальна Рада

МОСКВА ЗМІЦНЮЄ „СОЦІЯЛІСТИЧНУ ЗАКОННІСТЬ"

Після ліквідації Берії совєтська преса дуже часто почала згадувати про закон і законність. Це, мовляв, він, Берія, найлютіший ворог народу, як одну з метод своєї підривної діяльности, вибирав порушування соціялістичної законности. Це Берія та його співучасники навмисне насаджували свавілля, застосовуючи суворо заборонені законом методи ведення слідства, фальсифікуючи слідчі справи, обвинувачуючи ні в чому не винних людей в тяжких державних злочинах.

Мало чого бракує, щоб лише його, Берію, та його співучасників офіційно затаврували, як спричинників кривавого вимордування мільйонів людей, заслання в концтабори інших мільйонів і стероризування решти населення, доконуване совєтською владою на протязі всіх років її існування.

Але, заявляє совєтська преса, усе це страхіття тепер минулося. Народних катів, Берію та його співучасників — слава Марксові-Ленінові! — викрито і зліквідовано, і аж тепер, нарешті, затріюмфувала соціялістична законність. При цьому не треба забувати — підкреслюється в урядових заявах, — що викрило цих народних кровопивців не МГБ, органи державної безпеки, а самий Центральний Комітет партії, „керманич і мозок народу".

Черговому кремлівському блахманові навряд чи багато підсовєтських людей повірять. Ще в пам'яті їх така ж приблизно арґументація, якою оправдували в 30-х роках ліквідацію головного НКВДівського ката Ягоди, а пізніше ліквідацію його наступника Єжова, що задумали були, як заявляв устами того ж таки Центрального Комітету Сталін, „перебити совєтські й партійні кадри". При таких пертурбаціях в НКВД щоразу якийсь відсоток чекістів вистрілювали, якийсь відсоток засилали „на перевиховання", а решту перетасовували і залишали далі винищувати „ворогів народу".

Так само було і з недавньою справою Берії. І пару Хохлових, що втекли були на Захід, та пару зліквідованих на місці його особистих друзів та ставленців — суті терористичної кремлівської системи ані трохи не змінили. Головне, при ліквідації Берії, треба було зберегти авторитет ЦК, ціною навіть дискредитаґії в очах всього населення політичної поліції — МГБ.

Коли своєю чи не своєю смертю вмирають тирани, а на їх місце приходять нові, вони завжди обіцяють народові повернути йому те, що їхні попередники у нього відібрали. З тим же прийшли до влади і наступники Сталіна. І хоч упав уже Берія і покотився вже Маленков, і не знати, кому далі на черзі котитися в тартарари, — нині кремлівські володарі назовні одностайні, бо для всіх них однаково страшні поневолені народи. Ось чому й заговорили вони про закон і законність.

Московська „Правда" у числі з 12 квітня ц. р. вмістила передову статтю (яку передрукували всі „республіканські" газети) під заголовком: „За дальше зміцнення соціялістичної законности". Ця стаття є зобов'язуючою для всіх прокурорів СССР програмою їхньої діяльности. Починається вона уступом, присвяченим „найлютішим ворогам народу" — Берії та його співучасникам, а далі трактує про найчастіші види порушень соціялістичної законности, під якими то видами треба розуміти найболючіші місця на совєтському державному організмі.

І так, „Правда" закликає прокурорів звернути увагу насамперед на численні факти порушення статуту сільсько-господарської артілі, себто колгоспу, — на 1) порушення основ управління колгоспами, 2) ламання принципу особистої заінтересованости колгоспника у збільшенні продукції колгоспу, на 3) неправильне оподатковування колгоспників при визначенні норм здачі сільсько-господарських продуктів, на 4) порушення закону про правильний і своєчасний розгляд скарг та заяв колгоспників і на багато не менше важливих справ.

З переліку всіх цих порушень колгоспного статуту видно, що не порушуваного в ньому — і то „в численних випадках" — не залишилось нічого. Бож і справді: голову колгоспу, що його, згідно з статутом, мають обирати загальні збори колгоспників, з-правила присилають із міста з партійним квитком у кишені, як наганяйла. Кого за це мають карати прокурори — колгоспників чи президію КПСС, яка заряджує так робити?

Матеріяльної заінтересованости у зростанні колгоспної продукції колгоспник не мав від часу створення в Україні колгоспів і не матиме аж поки вони існують, бо однаково вся їхня продукція іде на державу, а їм залишаються „трудодні", вартість яких загальновідома. Зрештою, вже й найбільші фанатики колгоспної системи мали час і змогу переконатися, що колгоспник заінтересований лише в тому, коли ж, кінець-кінцем, оті кляті колгоспи розлетяться прахом. Кого ж мають карати прокурори за „ламання принципу особистої заінтересованости колгоспників у збільшенні продукції колгоспу"?

Те саме й про оподатковування колгоспників. Про яку справедливість може бути мова при визначенні норм здачі сільсько-господарських продуктів, коли над кожним колгоспом чорною хмарою звисає закон-обов'язок: насамперед інтереси держави, тобто інтереси окупаційної влади, її армії та її бюрократичного апарату. Тож при неврожаї, стихійному лихові і при звичайному в колгоспному господарюванні недоборі продукції — мусить терпіти не держава, а колгоспник. Значить, кого ж в цьому випадку мусять карати прокурори?

Далі „Правда" закликає прокурорів гостро карати голодних колгоспників, які заміряються на продукцію колгоспів, бо „охорона соціялістичної власности — економічної основи радянського ладу — була і залишається найважливішим завданням прокуратури". І тут нічого не змінилося в „соціялістичній законності". За зрізані на колгоспному полі колоски і за винесену під полою з фабрики пачку махорки, як і в 1933 році, так само загрожує заслання до „поправно-трудових" таборів на п'ять, якщо не більше, років.

„Правда" пригадує, що за останній час совєтський уряд схвалив ряд законів, які „зм'якшують кари або касують їх зовсім за не дуже поважні правопорушення". Це нове законодавство — для т. зв. „соціяльно-зближених" елементів: грабіжників, кишенькових злодіїв, ґвалтівників, розтратників та ін., що в концтаборах звичайно займають упривілейовані становища. Цим „не дуже поважним правопорушникам" нові диктатори після смерти Сталіна дарували їх провини і випустили на волю.

Натомість до „злісних злочинців, які зазіхають на безпеку радянської держави, радянський закон, пройнятий високими принципами соціялістичного гуманізму, був і буде нещадним". Отже, у відношенні до „буржуазних націоналістів" без зміни: тільки розстріл або, в ліпшому разі, довічна каторга!

Весь цей „гуманізм" розвезено на сторінках „Правди" тому, що кремлівські верховоди, і з-поміж них найстарший Хрущов, — рішили, що вже годі плести теревені про „круте піднесення добробуту трудящих мас", а треба гнати далі „сталінським шляхом" поневолені народи на „дальше піднесення економічної могутности СССР і в першу чергу на неухильний розвиток важкої промисловости", що продукує гармати, танки і атомові бомби.

А без „соціялістичної законности" народи не поженеш.

В. С-ко

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Мирослав Прокоп

ШОСТИЙ КОНҐРЕС І УКРАЇНСЬКА ВИЗВОЛЬНА СПРАВА

I

Умови, серед яких проходитиме Шостий Конґрес Американських Українців, є безперечно дуже складні. Складним є міжнародне положення ЗДА під сучасну пору, а в парі з тим і уся міжнародна ситуація в світі. Нові перспективи розвитку відкриваються у зв'язку зі зростаючою внутрішньою кризою в СССР. Складним, точніше кажучи, важким є також сьогодні положення України та всієї української визвольної справи на українських землях та поза ними. Не позбавленою труднощів є також внутрішня ситуація самої української спільноти в ЗДА.

В таких умовах делеґати Шостого Конґресу повинні б прийняти відважні оцінки й рішення, якщо справді цей Конґрес має виконати своє завдання. Завдання цього не можна сьогодні визначити загально як обов'язок американських українців служити інтересам старої і нової батьківщини. Таке визначення говорить дуже мало. Воно визначує принципову мету, але воно не розв'язує ані питання ієрархії окремих завдань, ані методів і шляхів здійснення цієї мети. Розв'язки цих питань треба шукати на тлі об'єктивно існуючої дійсности, яка дуже різниться від того, що було три роки тому, коли проходив попередній конґрес.

Міжнародне положення і СССР

Останні три роки внесли декілька поважних змін в міжнародному положенні. Найважливішими з них треба вважати внутрішні труднощі в СССР, зріст сил Заходу, виступ на міжнародну арену донедавна колоніяльних народів, загострення взаємин між ЗДА і комуністичним Китаєм, дальші досягнення в модерній зброї. Найбільше увага світу зосереджена тепер довкруги американсько-китайського конфлікту. Коли взяти до уваги величезну мілітарну і економічну силу Америки й аґресивний динамізм китайських комуністів, то треба визнати, що постійне вдержування стану ні миру ні війни між ними немислиме. При тому, така або інша розв'язка тих труднощів зразу поставить перед Америкою, як ч. 1, питання взаємин з Москвою. Бо найбільшою загрозою для усіх народів остається таки Москва. Так є, не дивлячись на те, що в теперішній ситуації вона війни не хоче та що хоче часово договоритися з Заходом. Справа в тому, що у зв'язку із щораз важчою внутрішньою ситуацією в СССР та зростаючою силою Заходу, Москва має всі причини для того, щоб боятися і внутрішньої і зовнішньої кризи. Тому й перемогла в мрсковській верхівці останньо концепція приспішених збросінь та поспішної підготови до війни. Тому також, щоб здобути час, Москва водночас жонґлює пропозиціями розмов з Заходом.

Такі розмови є зокрема небезпечні і то не тільки для Заходу, але також для поневолених народів СССР. Не можна забувати, що в умовах співпраці з Заходом при кінці минулої війни та в перших роках по її закінченні, Москва змогла здавити наростаючий спротив народних мас СССР і народів сателітів. Як свідчать в'язні Воркути, пропозиція Черчила з травня 1953 року, зустрітись з Маленковим, та мовчанка Заходу в час заворушень в Східній Німеччині, в червні того ж року, вбивали всяку надію народів СССР на поміч Заходу в боротьбі проти Москви. А був це час, коли Кремль серйозно боявся внутрішніх заворушень та офіційно говорив про небезпеку паніки. Не інше значення матимуть і розмови, що тепер починаються між Москвою і західніми державами. Їх Кремль використає для того, щоб дальше ламати спротив поневолених народів в їх прагненні до самостійности. Це зокрема відноситься до України, яка для Москви має вирішальне значення з різних оглядів.

Україна і українська політика Москви

Якщо йде про ситуацію по той бік залізної заслони, то за останні три роки у великій мірі зросло значення української проблеми у всьому СССР та на теренах його впливів, отже в сателітських країнах та в Китаю. Ось декілька прикладів, що свідчать про цей процес. На 19 з'їзді КПСС, в жовтні 1952 року, член Політбюра Берія говорив про Україну, як про передову державу, яка в економічному відношенні дігнала, а то й перегнала передові країни европейського Заходу. Ця промова заставила лондонський „Таймс" (за 15 серпня 1953) писати, що сучасна Україна це вже не та країна, що її могла б Москва легко опановувати, та що шанси України в боротьбі за повну незалежність сьогодні більші як коли-небудь перед тим.

В червні 1953 року публічно засуджено першого секретаря ЦК КПУ росіянина Л. Мельникова за русифікацію Західньої України та призначено на його місце І. Кириченка. Немає жадних даних на те, що Кириченко українець, є натомість дані, що в періоді його володіння на Україні русифікація продовжується. Важне однак в даній ситуації є те, що Москва вважала за необхідне признати, що „леґально" русифікувати України не можна.

В лютому 1954 року Москва рішила дозволити на прилучення Криму до України, а в березні 1955 р. призначено маршалами чотирьох генералів з українськими прізвищами. Тут також неважно, що фактично Крим остається дальше базою російської імперії на Чорному морі і що новонайменовані маршали тій імперії служитимуть, а про їх українськість важко щонебудь певного сказати. Відомо, що так довго, як довго в Києві править Москва, а не український нарід, він не матиме ні своїх маршалів, ні Криму. Важно натомість, що Москва була приневолена робити вигляд немов би вона респектувала життєві інтереси українського народу та його державний характер. Важне також те, що в останніх роках Москва не пропускала ні одної нагоди для того, щоб не підкреслювати державного характеру України. При тому, вона робила це не тільки з огляду на український нарід, але також для того, щоб випередити Захід та не дати йому змоги виграти українську карту. Врешті важне і те, що Москва не могла замкнути українській нації, зокрема її культурі, шляхів до інших Москвою поневолених народів. Десятки націй і майже один мільярд людей, що піддані комуністичним режимам, та мільйони людей т. зв. невтральних азійських країн мають сьогодні змогу, часто у їх власній мові, слідкувати за розвитком української літератури, мистецтва, дивитися на українські театральні вистави, слухати української пісні. При тому, що найважніше, вони в цей спосіб зустріча-

(Продовження на ст. 3-ій)

Михайло Островерха

НА КРУТОМУ ЗВОРОТІ

З пожовклих сторінок

1939—1940

(26)

На мурах кам'яниць міста появились пропаґандивні афішки й карикатури. Одна з них, пригадую собі, була в трьох фраґментах: I. „Так було" — наш селянин у ярмі тягне польського пана; але поляка трудящого, щоб погаляв нашого селянина, то не було; II. „Так є" — червоноармієць ударом приклада кріса розбив ярмо, вбиває ляха; III. „Так буде" — наш селянин, ситий та вгодований, сидить за кермою й поводить трактором. Інша карикатура така: двоє старшин, московський царський і теперішній польський, зустрічаються у Парижі, як продавці часописів. Ще інша, яка вже є вершком злісливої забріханости: червоноармієць прикладом кріса розбиває польського офіцера, намальованого в... синьо-жовтих барвах...

На воєвідстві, на маґістраті, на міському театрі, на Народному Домі, на університеті повно написів і портретів. На маґістраті вичитуємо: „Хай живе вождь і учитель, кращий друг українського народу великий Сталін". І чотири портрети: Сталін, Молотов, Хрущов і Ворошилов. На воєвідстві напис, герб і один круглої форми портрет Сталіна — повний, кріпкий, а у глибині, поруч же Сталіна, як тло-тінь синявий вид Леніна. На фасаді Народного Дому — це вже просто ґалерія червоних достойників. Те саме й на театрі. Менше на університеті й на політехніці. Є й такі написи: „Хай живе вождь Сталін надхненник визволення Західньої України".

Совєтські часописи, що виходять у Львові, вершок беззмістовности й порожнечі. Вичитуєте самі чолобитні товариств чи поодиноких людей, які, щойно прочитавши цю чолобитню, довідуються, що вони... написали до „Вільної України" таку чолобитню Сталінові й Червоній Армії. Такий випадок знаю від одного знайомого, який сказав мені, показавши „свою" статтю у „Вільній Україні":

— Я ніколи й не думав, що маю такий гарний, чисто журналістичний стиль! Ви лише погляньте, що то за чолобитню ушкварив я нашому „рідному"!

В цих часописах вичитуєте такі фрази, як: „наше сонце, наша радість, наша міць — Сталін!" „Живемо в щасливій країні під сонцем сталінської конституції!" Сталін до нудів, до ригачки, до повної дурійки, в кожній хвилині дня і — дослівно! — ночі! Описати, передати це — неможливо, треба пережити.

Письменники щоденно сходяться у літературному касині. Там і урядує вибраний провід. Одного ранку зайшов і я до касина. Застаю наших письменників на коридорах, дехто сидить, дехто стоїть, інші вештаються сюди й туди. Питаюсь:

— Що це ви не заходите до кімнат, а вештаєтесь тут?

— Не маємо кімнати... ҐПУ зайняло цілий будинок... Товариш Панч пішов клопотатись за кімнату, хоч одну, — шепче мені один.

— Не новина! Наш брат і так не привик до... касина, — стверджую.

— Схаменись! — шепче мені другий перелякано.

Я змовчав. Сів на лавчину й приглядався, як це один по одному йшли на обід ґепісти, нагору до залі. Один із них, старшина, перед входом до залі, схилився, і раз із однієї дірки, а другий раз із другої дірки носа дмухнув — і так висякався. Всі вони зодягнені не погано, лише брудні, наче мила не знають. На виду здорові.

Того самого дня всі, чекаючи на кімнату — після інтервенції у цій справі П. Панча, — на долині, в коридорі при столику сиділи: Петро Панч, двох галичан і якийсь лисий, старший добродій із молодою дівчиною. Той лисий добродій подав Панчеві сувій паперу. Панч розгорнув цей сувій, і я на першій сторінці зауважив рівненьке в стовпчику машинове письмо; по формі були це поезії. А стояв я з Іваном Керницьким яких два метри від стола, біля якого стояв Панч із тим добродієм. Стиха питаюсь Керницького:

— Хто це той лисий?

— Це Степан Тудор із донькою, — з непорушним лицем відповів приятель.

Панч, зупинившись добру хвилину очима на сторінці сувою, півголосом сказав:

— Товаришу! Ця поема не на часі! Краще таких поем тепер не писати!

І віддав сувій Тудорові.

Дещо пізніше, письменник Н. Н., вийшовши зі мною на вулицю, пояснив мені:

— Ті наші правовірні галицькі комуністи й самі не спостерігають, що і себе, й інших пхають у халепу. Прошу вас, товаришу, такий Тудор приносить вам поему, в якій славословить Пассіонарію, Єгорова, червоний Мадрид, пеьочить Берлін і Гітлера, і хоче, щоб цю поему вже друкувати. Здурів хлоп! Та ж один ушкварив статтю п. з. „Фашистівська Польща", то Панч справив йому на „Демократична Польща"; і всі слова „фашистівський, фашизм", що були в цій статті, справив на „демократичний, демократія".

— Не звертають уваги ці Тудори й на те, — продовжував уже я, — що жида Чорнія-Розенберґа, правовірного коміністa, ідеаліста, але старого УСС-а і члена бунтарської КПЗУ, заарештували і вже й розстріляли. Те саме зробили й з Рудиком, людиною незвичайно чесною та доброю, і з Коцком із Борислава, хоч цей також старий комуніст.

Одного ранку приходжу до касина й застаю Павла Тичину. На залі було декілька жидів і поляків. Цурковський полагоджував якусь справу із Ґрінберґом. Скориставши з того, що нікого на залі з українців не було, підійшов я до Тичини. Привітався з ним.

— Доброго здоров'я! То ви мене знаєте? — спокійним і дещо притишеним голосом промовив Тичина.

На ці слова Тичини на залю увійшов Юра Шкрумеляк і пристав до нас. В цій же хвилині мене зовсім залишила така добра охота поговорити собі з Тичиною: Юрі я вже не довіряв. Але відповідаю Тичині:

— А хто б не знав автора „Золотого Гомону"?

На ці мої слова Тичина, з великим орденом Леніна на грудях, прудко кинув очима довкола себе й тихо, наче закінчення своєї думки, протягнув:

— Да-а! — і, змінивши тему, спитався: — Чи у вас часто подорожували українці за кордон?

— А ось щасливець товариш Островерха сливе постійно перебував в Італії! — як стій відповів Юра.

Тичина уважніше кинув на мене оком і півголосом, якось безвхітно, сказав:

— Був і я у Празі, в Туреччину їздив... Ви знаєте, — живіше став він говорити, — я б хотів у Карпати поїхати!

— О, там прегарно! Там, у Камені Довбуша є вілла наших письменників, що гуртувались у товаристві ім. Івана Франка. А товариш Островерха може вас туди й завезти, бо ж він був постійним господарем тієї віллі! — знову рекомендував Юра.

Тичина не мав охоти далі говорити — розмова впала.

Богдан Лучаковський

НА ҐОТУРИНИХ ТОКАХ У ҐОРҐАНАХ

(3)

Пора на вислухи, задецидував я, і ми осторожно рушили у ті місця, де побережник казав, що токують ґотури. Була тиша як в церкві. Втихли коси, завмер десь у зворах вітер. Тільки від часу до часу обзивалися сови, нічні розбійники. Раптом захропіло низько над лісом.

Це тягнула слуква. За нею друга, далі ще кілька. Там в долах ми вже забули про слуквині тяги, а тут у верхах вони ще були в повній ході. По якій пів годині слукви замовкли. Лісом простелилася срібна посвіта. Сходив місяць. Знечев'я обізвався незвиклий горляний звук, недалеко, може 150, може 200 кроків від нас, в смерековому густолїссі.

За хвилину, на право від нього обізвався другий. Далі, вгорі від жаранів, третій. Це співали когути-ґотури на „западах". Добру хвилину ми слухали, як заворожені.

Я вирішив підходити найближчого ґотура. Треба було перехопитися з яких 100 кроків, щоб могти його підстерегти. Була це проба зручности, а передусім досконалого опанування нервів. Один маленький тріск галузки під ногами, і все пропало. Ми підкрадалися як коти. Безпечніше було підсуватися в часі, коли когут співав. В моменті, коли він переставав співати, ми завмирали на місці. Я зорієнтувався, що якщо нам пощастить підсунутися аж під одну високу смереку, підчімхану вітрами, то звідти буде можна побачити ґотура. Видно св. Остафій благословив мою снагу. Ми знайшлися під деревом, під яким я хотів бути. Знову заспівав когут. На тлі синяви вечірнього неба, я доглянув його чорну сильветку. Когут був уточнений. Якщо св. Остафій буде на мене ласкавий і досвіта, тоді може когут буде мій. Чарівна містерія тривала ще з 20 мінут, врешті ґотури затихли. Тепер треба було вбити собі в пам'ять смереку, на якій співав „мій" когут. Там він „запав" на сідало, там і завтра зачне токувати.

Ми повернулися до колиби. Штефко розіклав велику ватру на ніч. Лісові люди вміють розводити таку ватру, що горить сама всю ніч і не треба до неї докладати.

На ватрі зварив Штефко каву (знаменитий український „пражінь"), витягнув з наплечника рум Бачевського, без якого кава не хотіла в горах смакувати, ковбасу, хліб, шоколяду. Ми повечеряли і лягли спати. Але спання не було. В голову тис мороз, а в ноги припікала ватра. Перекидаючися з боку на бік я безупину дивився на годинник.

Була година 2-га по півночі, як я збудив Штефка, і ми стали збиратися на підходи. Мороз іскрився по снігу і довкола нас і по далеких верхах. Ясний, чистий місяць плив по безхмарному небі. Ліс спав. Тільки десь-не-десь запугутькала сова. Ми йшли обережно, як йдуть хижаки, аби не заскрипів сніг, аби не хруснула суха галузка під ногами. Ми важили дослівно кожен крок, поки його зробили; старалися ставати тільки на голу землю або на мох, який, на щастя, стелився тут безперервними килимами.

Ми прямували до невеличкої галявини в старолїссі, в долі, на право від нас, де сночі, на старій смереці, ми уточнили ґотура на западах.

„Він має спати на одній лисій смереці" — з переконанням шепнув Штефко. І мені теж здавалося, що на тій смереці, що Штефко показує, заспав вчора ґотур.

Ми зупинилися у віддаленні яких 40 кроків від лисої смереки й ульокувалися в найвигіднішій позиції, в якій можна витримати якнайдовше без руху. Хотілося страшенно курити. Але закурити тепер, ще значило б знівечити всі шанси полювання.

Час волікся, як віки. На небі стали меркнути зорі. Від студені заклякли руки, в яких я держав рушницю, готову до стрілу.

І... нагло на лисій смереці заспівав когут. Ранішній спів когута є інакший, досконаліший як вечірній. Це ціла пісня зложена з 4 частин: „кльокання", щось якби клекотання бузька на гнізді, трепетання, цмоку, якби хтось відкоркував зненацька пляшку і заправлювання, якби косар заправляв косу.

На мене вдарили майже помороки від ловецького зворушення. Я напружив зір до крайньої напруги, щоб побачити когута. ґотур заспівав знову. Я вгледів його. Він сидів на грубій смерековій гиляці, легко розточив і підніс хвоста, витягнув шию і співав. Його чорний контур рисувався виразно на тлі ранішнього неба, рисувався омінозно для нього. Від звора обізвався другий когут, від жаранів третій.

Я слухав цих діонисійських гимнів весни, як заворожений. Несподівано, десь зовсім недалеко від нас, закудкудакала ґотурка. Мене якби обляло жаром. Я знав з досвіду, з полювань на тетеревів, що це є осторога від якої когут опритомнює і відлітає. Але мій когут стрепенув крилами, підніс голову і заспівав знову.

Я несвідомий, коли і як я зложився до стрілу. Грянув стріл. Синявий димок легко заслонив поле зорения. По смерекових гілках скотився якийсь тягар і гепнув на замерзлий сніг.

Ми зі Штефком підбігли. Ще легко рушалася фоя на ґотуровій смереці. Під смерекою, на білому снігу, як на смертній паполомі лежав він сам. З клюва канули каплі крови на сніг, як рубіни. Два білі, оксамитні перця з-під ґотурових крил, збиті стрілом, як дві непорочні сніжинки, ще повільно сідали на землю. Чудовий хвіст, частинно розвинутий у вахляр, вбився перами у сніг.

Хвіст, — це корона ґотуриного трофею. У хвості було 18 пер, рівних, як пелюстки в квітці, біло точених на краях, як у найкращім вахлярі андалюзійської сеньоріти. На кожному пері біла плямка, всі в одному ряді, однакові як перлове намисто.

Штефко не видержав. Як первісний ловець дав волю своїй радості. Він раптом закричав на всі гори „Го-го-го-го-го-го-гов" Від верхів відбилося багатократним відгомоном „го-го-го-го-го". Як подзвінне по королеві тих верхів, пишному ґотуреві. Я не кричав. Але радість поширювала мої груди. Радість з прекрасного трофею. Радість з удачі. Молодецька радість мисливська.

(Кінець)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

В поклоні Т. Шевченкові.

Дня 27 березня ц. р. місц. укр. параф. школа вшанувала 141-і Роковини народження нашого поета Т. Шевченка Святом - концертом в залі Укр. Централі. В програмі Свята були: промова, деклямації і пісні до слів Т. Шевченка, виконані шкільною дітворою в супроводі бандури.

Окремо для старших громадян Укр. Центр. Комітет, філія УКК і Гром. Комітет Співпраці в Нюарку спільно влаштували в дні 10 квітня ц. р. в залі Централі Академію для відзначення 141-х Роковин народження нашого Генія. Вибраний комітет доложив всіх старань, щоби це Свято випало гідно і величаво. Програма Свята складалась з двох частин. В першій частині: амер. гимн відспівала пані З. Воробцева, а заповіт Шевченка відспівав чол. хор „Трембіта" під управою мґр. І. Городиського. Доповідь виголосив д-р В. Лев, член НТШ з Ню Йорку. Опісля слідувала рецитація поеми Т. Шевченка — „Чигирин". виголошена артистом Я. Пінот-Рудакевичом. По нім хор „Трембіта" відспівав три пісні до слів Т. Шевченка: „Садок вишневий" муз. укладу А. Гнатишина, „Огні горять" — І. Воробкевича - С. Людкевича і „Хор бранців" — М. Лисенка. фортепіяновий акомпаніямент був в руках пані Г. Клим.

В другій частині програми: ансамбль Укр. Театру з Филаделфії виконав інсценізацію уривків з поеми Т. Шевченка „Гайдамаки" в постановці В. Шашаровського. Участь у цій інсценізації взяли пані: В. Левицька, М. Степова-Карп'якова, Ю. Шашаровська, М. Борзаківська, О. Рудакевич, Г. Кульчицька і панове: І. Самокишин, В. Мельник, М. Сольтис, Я. Пінот - Рудакевич. Гимном „Ще не вмерла Україна", відспіваним цілою залею, закінчено Свято, яке було на високому мистецькому рівні.

На жаль приходиться підкреслити сумний факт, що на Святі присутними були лише ті вибранці з тут. громадянства, які бувають на всіх наших національних святах - імпрезах. Мимо належної і вздалегідь поведеної пропаґанди летючками, оголошеннями у всіх місцевих українських Церквах та українській пресі, замітна була відсутність на Святі передовсім нашої молоді, яка могла і мала час повернутися зі спортових змагань в недалекій околиці на це Свято до Нюарку. З численної громади давніх імігрантів з'явились на Святі заледве кілька одиниць. Деж були цього вечора наші бизнесмени, науковці та інші визначні громадяни різних угрупувань міста Нюарку? Відсутність на цьому Святі для вшанування Роковин нашого Генія і Поета Т. Шевченка не може мати жадного оправдання.

О. У.

Ню Йорк, Н. Й.

Свячене в „Самопомочі"

В неділю, 1. травня ц. р. влаштував нюйоркський відділ „Самопомочі" в своїй просторій домівці в новонабутім домі кредитової кооперативи спільне свячене.

Правда, громадянство поставилось до цієї імпрези згідно із своєю „традицією" і на понад 600 членів нюйоркського відділу „Самопомочі" прибуло на свячене всього кількадесять. Але хай жалують ті, які не прийшли. Бо ледви чи міг би хто назвати яку другу товариську імпрезу в Ню Йорку, яка відбулася в такій милій, щирій, справді невимушеній атмосфері.

Велика в цьому заслуга в першу чергу комітету Пань в складі Вп. п. Барткової, Гладишовської, Гошовської, Фостякової, Луцької і Шепаровичевої. Вони не жалували ні часу ні труду і приготовили та елеґантно подали „сніди".

Свячене відкрив голова нюйоркського відділу проф. Лисогір, який в короткому слові привітав гостей і передав дальший провід інж. Гладишовському. На прохання інж. Гладишовського Всеч. о. декан Мигоцький посвятив Божі дари, привітав теплим батьківським словом присутніх, побажав їм в згоді, єдності і взаємній любові діждати хвилі воскресення України, а молодшим повороту на вільну рідну землю.

Під час вечері виступили кілька промовців. Інж. Раковський підкреслив щоденну творчу працю „Самопомочі", згадав як то на її базі організовано перед трьома роками першу нашу кредитову кооперативу, яка не тільки грає нині дуже поважну ролю в нашому суспільно-економічному житті, але й дала почин до оснування таких кооператив досі вже в п'ятьох стейтах. В дальшому розвитку запропонував інж. Раковський організувати фонд охорони народного здоров'я, який повинен довести до відкриття в Ню Йорку Української Порадні (амбуляторії). Над цим цікавим проєктом вив'язалася оживлена дискусія, в якій подали свої цінні думки і завваження проф. Паливода, інж. Гладишовський, д-р Рісдорфер, д-р Осінчук і др. Особливо цінним був виступ д-ра Осінчука, який повітав ідею створення фонду охорони нар. здоров'я і задеклярував співпрацю укр. лікарського світу. На основі свойого доволі вже довгого досвіду на американському терені, підкреслив він поважні труднощі при евентуальній організації аамбуляторії, але висловив надію, що ми ті труднощі не тільки переборемо, але в дальшій консеквенції зреалізуємо наш найсміливіщий задум, про який вже доволі широко говорять і пишуть: побудову укр. шпиталю в Ню Йорку. Це діло буде завершенням організаційних досягнень нашої спільноти в Америці.

Після того почався вечір невимушеної товариської розваги, в якій прийняли активну участь всі присутні: хто співом, хто музикою, хто рецитацією чи дотепом, а деякі не витримали і пустилися в танок.

До пізної ночі гомоніли привітні мури власного будинку „Самопомочі" українською піснею і оживленим, веселим словом, а учасники розходилися домів з вдячністю до „Самопомочі", що дала їм нагоду так гарно і мило провести декілька годин часу.

І мимохіть насунулась думка: Хто знає, чи не виглядало б наше суспільне, а навіть політичне життя інакше, краще, коли б ми так частіше сходилися на невинну гутірку і товариську розвагу.

Іван Василишин.

Міннеаполіс, Мінн.

Великий Ювілей.

В неділю 8-го травня ц. р., українці м. Міннеаполісу численно зібралися ввечорі в затишній залі на Ювілейну Академію 35-і Річниці Першого Зимового Походу Армії УНР, щоб спільно перенестися душею до незабутніх подій української визвольної боротьби і щоб гідно вшанувати живих і мертвих учасників Походу.

Святочну Академію започатковано Американським Гимном. Ген. Армії УНР, лицар Ордену Залізного Хреста й голова Комітету по влаштуванні Академії, п. К. Смовський, відчитав привітання, яке наспіло від президента УНР д-ра Витвицького, після чого, зробив короткий реферат, підкресливши всі важливіші етапи переведення Зимового Походу й його велике значення в історії боротьби українського народу за свою державну незалежність.

Після реферату відбулася дуже гарна мистецька частина вечора, в якій приймали участь: хор парафії св. Юрія Переможця, під керівництвом о. М. Бриня, виступ якого присутні щиро винагородили оплесками; сольо - співи виконали молоді вправні співаки — О. Сагуленко й Є. Берецька. Сольо на піяніно — п-ні Н. Пащенко й ще зовсім молода п-на І. Біляк, учениця школи п-ні Л. Мартиненко, яка за свою досить вправну гру, здобула в присутніх велике признання. Деклямували — п-ні О. Хоролець, Д. Грушецький, Д. Штогрин та І. Машталір. Всі деклямації були на високому мистецькому рівні. Акампаніювали на піяніно: п-ні Н. Пащенко і п-на Є. Берецька. П-ні Н. Пащенко, за її мистецьку гру на піяніно, було вручено китицю квітів. Оформлення сцени — п. Канюки.

Необхідно підкреслити, що громадянство з великою щирістю вітало присутніх героїв — учасників леґендарного Зимового Походу, лицарів Ордену Залізного Хреста, яких на сцені, зворушливим словом, привітав протоієрей о. М. Антохій, після чого вдекорував їх лицарські груди тризубами, вмонтованими в спеціяльно зроблені букети з синьо-жовтими стрічками.

Ген. К. Смовський висловив глибоку подяку всім тим, які спричинились до влаштовання Академії, а також всім, що прийшли на Академію, щоб гідно відзначити велику ювілейну дату, славного Зимового Походу.

Могутнім співом Українського Національного Гимну закінчено величаву Академію. Чистий дохід з Академії призначено на перевидання книжки полк. Даценка про Зимовий Похід.

В цю ж неділю, по всіх українських православних церквах було відправлено панахиди за душі старшин і козаків, які життя своє положили в нерівній боротьбі під час Першого Зимового Походу.

о. М. Годинський.

ШОСТИЙ КОНҐРЕС І УКРАЇНСЬКА ВИЗВОЛЬНА СПРАВА

(Продовження зі ст. 2-ої)

ються з українською нацією, як з нацією державною, але часово поневоленою московським імперіялістичним центром, до речі, однаково зненавидженим усіми тими народами. З цією нацією вони зустрічаються також і при інших нагодах: в тюрмах і концентраційних таборах знаходиться — за останніми свідченнями двох в'язнів Воркути, американця Нобля і німця Шольмера — цілий інтернаціонал европейських і азійських народів, з американцями включно. Пропорційно число українців переслідуваних за прагнення до незалежности чи не найбільше і про це знають інші в'язні.

Але впарі з таким зростом значення українського народу, що є результатом або вимушених Московських уступок (Мельников), або наслідком об'єктивних умов за залізною заслоною (українські переклади на чужі мови, поїздки, в'язні), йде безперервний і безоглядний наступ Москви на Україну. Хто на підставі тактичних московських концесій Україні говорить про намагання Москви зробити з українців молодшого співпартнера в імперії, той не може забувати, що справжніх союзників Москва не знає. Те, чого вона хоче — це сателіти і раби, німі виконавці її імперіяльних амбіцій.

Тому, як сказано вже, Мельникова усунули, але русифікація продовжується. Тому большевицька преса захлистується від вигуків на честь української державности, але тільки в „нерозривному союзі" з Москвою. Про українську державу говорять, а рівночасно болотом обкидають борців за самостійність України. Якраз в час Переяславських роковин випускають пашквілі Крутія на українську еміґрацію та на весь організований український визвольний рух на українських землях.

Так отже цукерком і батогом правлять московські большевики на Україні і засобами тими сподіються зламати прагнення українського народу до справжньої незалежности. Бо ніщо інше як власне визвольна боротьба українського народу є головним чинником, що заставляє Москву до такої крутої політики. За останні роки боротьба ця, всупереч московським сподіванням, не послабла. Правда, не можна в десять років по закінченні минулої війни, говорити про широкі війни організованого визвольного руху. Але про те, що рух цей існує, що зокрема живі його ідеї, свідчить сама большевицька преса і література, та чужинецькі спостерігачі. Ідеєю повної державної незалежности України живіть народні маси, що, зокрема в післясталінському періоді, щораз частіше домагаються справжньої національної і соціяльної свободи. Сумніву в цьому відношенні Москва немає.

Сумніви щодо того мають натомість деякі кола на Заході.

Цим питанням займемось в наступній статті.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

У СПРАВІ VI КОНҐРЕСУ

Вп. Пане Редакторе!

Як збірщик У. Н. Фонду у моїй місцевості я маю деякі зобов'язання супроти платників. Цього листа пишу саме на домагання кількох найкращих платників У. Н. Фонду у моїй місцевості. Щоб не було яких підозрінь, зазначую, що згадані платники не належать до ніякої політичної партії. Є це собі звичайні, так би сказати, непартійні платники. Один із них вияснив це мені так: „Якщо будемо усі у політичних партіях, то хто буде платити вкладки до У. Н. Фонду"?

Абстрагуючи від цього вислову, що про нього, зрештою, згадую тільки мимоходом, я прохаю помістити на сторінках „Свободи" цього листа.

Йде про те, що мої платники, які дуже дорожать Конґресовим Комітетом, побоюються, щоб якінебудь надто гарячі, неопановані виступи делеґатів на Конґресі не послабили ефекту того Конґресу, або й не пошкодили дальшому розвиткові У. К. К. Щоб цьому запобігти, ці платники продумали засіб, який, на їхню думку, мав би дуже позитивно вплинути на спокійний, речевий хід нарад Конґресу. Конкретно, ці платники зобов'язали мене звернутися публічно, на сторінках преси, до Президії VI-ої Конвенції У.К.К з пропозицією та проханням, щоб Президія поставила кожному делеґатові, який буде просити слова, такі 2 питання:

1) Скільки делеґат вплатив до У.Н.Ф. за роки 1950—1954?

2) Що делеґат зробив у своїй місцевості для справи збірки У.Н.Фонду?

На ці питання кожний делеґат, який голоситься до слова, повинен відповісти голосно, виразно і ясно, так, щоб усі присутні добре чули.

Мої платники є певні, що після відповіді на ці 2 питання, виступи деяких делеґатів були б багато лагідніші і Конґрес проходив би дуже спокійно.

Ярослав Татомир.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

НОВИЙ СПОРТОВИЙ ТИЖНЕВИК

Видавнича Спілка „Гомін України" в Торонті почала видавати часопис „Спорт" — Український Спортовий Тижневик. Перше число вийшло з датою 7 травня ц. р. Часопис має бути трибуною для висловлювання думок симпатиків спортових гор і для спортового самовиховання, як теж ставить собі завдання інформувати про спортове життя українців у різних країнах поселення і про спортові досягнення чужих народів. Часопис „Спортові Вісті", що виходив у Торонті мин. року, перестав появлятися і його редактор інж. К. Мулькевич співпрацюватиме з новим часописом.

Успішний виступ українців в Інтернаціональному Клюбі у Трой, Н. Й.

Трой. — Українці — студенти Політехнічного Інституту Ренселер і Каледжу Рассел Сейдж у Трой, Н. Й., влаштували в Інтернаціональному Клюбі цих каледжів з допомогою гурта українців з Сиракюз, Коговз й Амстердаму гарний український мистецький вечір. Відкривав програму Ігор Гавдяк, студент хемічної інженерії Політехнічного Інституту Ренселер промовою, в якій коротко і переконливо з'ясував, чому українці хочуть визволення своєї батьківщини з-під російського уярмлення. На дальшу програму вечора склалися виступи матері Ігоря пані Марії Гавдяк, яка відспівала низку пісень, спів і гра групи дев'ятьох бандуристів з Сиракюз і сольові та групові українські народні танки. Під час вечора відбулася теж виставка української кераміки, шиття й інших мистецьких виробів, що її впорядницею і душею була Дуня Скопляківна з Амстердаму. У вечорі, що закінчився загальними танками, взяло участь понад 200 гостей, студентів із вищеназваних каледжів.

Виконавці програми українського вечора в Інтернаціональному Клюбі у Трой

✝

З сумом повідомляємо, що в суботу, 14-го травня 1955 р. в Ню Йорку заснув назавше на 83-му році життя найдорожчий Тато,

бл. п. Андрій ІВАНОВИЧ ЯКОВЛІВ,

д-р h. c. професор університету.

Похорон відбувся в понеділок, 16-го травня, о 10:30 рано з Прав. Церкви св. Володимира при 14-ій вул. в Ню Йорку, на цвинтар So. Bound Brook, N. J.

Вічна Йому пам'ять!

ГАННА ЯКОВЛІВ ТИМОШЕНКО
і ОЛЕКСАНДЕР ТИМОШЕНКО

Від Українського Студентського Фонду

(Закінчення)

В. Грицик; по $1: Дж. Пелеш, Дж. Пицко, М. Пайка, О. Заброський, Дж. А. Барабах, Г. Фединський, В. Фединський, Г. Паславський, Г. Куріца, Н. Олейніков, М. Мотлюк Ф. Мельник, І. Лащук, Л. Вдовиченко, Л. Черниш, В. Борис, прот. О. Мицик, В. Олейніков, П. Головатий, В. Іващук, Д. Коваль, М. Федорів, д-р В. Зарічний, М. Климковський, М. Пайка, П. Поліщук, Ф. Фриццин, Т. Пилявка, П. Харкавий, М. Стародуб, Б. Тимцюрак, П. Фурчак, Бос (?), В. Ничай, М. Бук, І. Кравс, Дриcлюк (?), В. Чижик, Фай (?), К. Тонюк, Е. Мусій, Т. Шпігула, Я. Конол, П. Мак, Т. Шпирдз, К. Іжак (?), Д. Борпі, В. Пастушин, М. Ткачук, С. Гавіюс, О. Гереба, С. Шах, М. Мельник, З. Богатюк, М. Суховерський, д-р Т. Матура, мгр. П. Капеняк, О. Дяків, З. Данилишин, Л. Сурівка, проф. Н. Балицька, В. Тимцюрак, Н. Олексієнко, П. Капова, інж. Л. Дзюдинський, Л. Лукомський, Л. Лозинська, д-р В. Помірко, Л. Мид (?), П. Попович, Голод, д-р Панчак, д-р Валий, д-р Гула, П. Гладкий, Бойко, М. Семянчук, П. Каленяк, А. Кульчицький, Д. Кайсфер, Н. Лозинська, В. Багмет, М. Білий, Я. Геруляк, Б. Геруляк, М. Кришталь, Деменчук.

По $ 0.50: В. Овчарук, Домашевська, Караван, Гриб (?), Г. Лозинський, д-р М. Семкович, О. Вербицький.

По $ 0.25: Нагорський (?), Хадламній (?).

Заввага

Між повищезгаданими прізвищами жертводавців бракує прізвищ громадян з Клівленду, де зібрано $ 455, однак збіркових лист не прислали перед опублікуванням цього звіту; частинно з Ню Йорку (2 листи згубили збірщики, одначе розрахувалися), з Гартфорду, та збіркових теренів СУМА і Пласту.

Прізвища жертводавців на УС-Фонд із збірки переведеної українськими пластунами, через Крайову Пластову Старшину, в ЗДПА.

Амстердам — по $1: Кравс В. Олійник, Яремишин С., Дереш О., В. Гальків, Т. Кукурудз, М. Сенів, П. Стадник, С. Гнатківський, С. Когут, І-на Скаляк, Н. Римар, С. Кравс, Є. Біпко, О. Пащак, Л. Ліщинський, П. Лаба.

Балтімор, Мд. — по $3: Т. Хариш, О. Ілиницький, Д. Пісецький; по $ 2: Л. Марковський, В. Луців, Г. Ридук, О. Кобрин, Р. Кобрин, Л. Михайлишин, О. Дерій; по $ 1: Д. Царик, І. Веньовський, О. Хархаліс, М. Хархаліс, М. Котик, А. Мельник, Х. Котик, В. Чапельський, К. Бабяк, Б. Залинський, А. Вуравка, В. Романовський, О. Калиновська, С. Тригупенко, Я. Шевяк, О. Садовий, Я. Притула, М. Турик, С. Поліщук, О. Купчик, Оленів, О. Стельмах, С. Барнич, С. Качур, М. Тимюк, А. Яремко, Е. Снігур, З. Гой, М. Заульський, М. Ремеський, М. Перун, Каченяк, Я. Сушко, Г. Войтович, Б. Стельмах.

Бріджпорт, Конн. — В. Сушко $ 3, В. Флонць $ 2.

По $ 1: В. Сливінський, П. Сливінський, М. Ницак, О. Наконечний, М. Мандрова, В. Венґринович, К. Котило, М. Плахів, А. Гіможик, М. Івашків, М. Жолобко, Д. Сендзік, О. Байда, І. Федунь, І. Ромах.

Кентон, Огайо. — по $ 1: В. Шкварок, Х. Квасовська, В. Головатий, М. Влаута, О. П. Е. Бодиар, І. Феньковський, О. Месесь, С. Ґудз, Несторович.

Гемпстедт, Л. І., Н. Й. — М. Вовк $ 2.

По $ 1: М. Терещук, П. Вендерський, В. Стець, Г. Двигайло, д-р Р. Кузів, Г. Шевчук, В. Шпачинський, І. Капчак, Л. Стегній, О. Дацків, О. Погорецький, М. Курчак, Г. Дренс, В. Захарів, Я. Курчак, П. Гончарів.

Джерзі Ситі, Н. Дж. — по $ 5: В. Садівник, П. Джиджора.

По $ 3: Ю. Ференцевич, О. Квасниця, М. Шимоняк.

По $ 2: К. Бук, Л. Дзядів, М. Турко, Н. Коропецька.

По $ 1: О. Домарацька, Е. Совірка, К. Ґладкий, С. Харевич, Е. Дмитрів, А. Пилипчак, М. Білозор, М. Дідурик, Б. Подолюк, Л. Сакало, Д. Дидик.

Трентон, Н. Дж. — Василь Вергап $5.

По $ 2: Г. Глушок, С. Васильків, Б. Копаниця, І. Скрипчук, С. С. Лабків.

По $ 1: О. Шавлач, П. Стадник, о. Атаманюк, Т. Левицький, Я. Тороцевич, О. Ґолісвич, Плис, І. Вігун, В. Маркевич, Л. Ґоянюк, Л. Федерович, А. Бойцун, Скрипчук, Л. Скремяна, І. Костюк, А. Бойцун, І. Гагінчак, Л. Маркевич, Н. Мрочко, О. Мицик, Л. Васильків.

Питсбурґ, Па. — Володимир Кульчицький $ 3.

ВСЯЧИНА

З КАНАДИ ДЕПОРТОВАНО 572 ОСОБИ

За останні три роки в Канаді поселилось понад півмільйона імігрантів з різних країн. З того числа 572 особи (або приблизно один на тисячу) відіслано назад до їхніх країн з тих чи інших причин. В дійсності канадійський уряд за той час видав майже 1,900 розпорядків про депортування, але 1,310 таких наказів на практиці не виконано. Бо 780 з них відкладено на дальший розгляд, 114 імігрантів — після розглянення їх відклику — одержали дозвіл на перебування, а в 223-ох випадках депортаційні заходи занехано; 10 осіб зникло, 7 померло, 42 покинули Канаду добровільно, 29 осіб очікує рішення в справі їхньої апеляції проти депортування, а 96 імігрантів чекає на депортування. Причини депортування були різні, як умова недуга, кримінальні проступки, нелеґальний приїзд до Канади, медичні причини, або тому, що дана особа здана була виключно на підтримку суспільства. — („Канадійська сцена").

ВКЛЮЧУВАННЯ ЕСКІМОСІВ У ПРОМИСЛ КАНАДИ

Канадійське Федеральне Міністерство для Північних Справ мабуть незадовго затрудинть у себе молоду ескімоську жінку в характері урядовця суспільної опіки серед ескімосів на терені канадійської Арктики. Вона очевидно буде постійним членом цивільної державної служби. Маючи вишкіл медсестри, ця ескоміська жінка буде одною з перших серед своїх земляків, які переступлять з однієї цивілізації в другу. Федеральний уряд має в пляні переставити ціле життя ескімосів у Канаді на інші життєві рейки і з тією метою організовано спеціяльний штаб працівників у Міністерстві для Північних Справ, а в Черчил (Манітоба) переводиться тепер один експеримент: там вишколюють, і опісля затруднюють, групу молодих ескімосів у різних фахових ділянках. Пляни передбачає якнайшвидше пристосування усіх ескімосів до нової промислової ери на теревах Далекої Півночі. Ескімоси можуть жити і працювати в холодній смузі далеко краще як білі люди і тому відіграють важливу ролю в економічному розвитку багатих північних окраїн Канади. — („Канадійська Сцена").

НЮ ЙОРК МАЄ ЧИСТІШЕ ПОВІТРЯ, ЯК ЗАГАЛЬНО ДУМАЮТЬ

Представники Служби Публічного Здоров'я ЗДА окремим приладом міряли чистоту повітря п'ятьох американських міст, які мають більше як два мільйони жителів. Виявилося, що між цими містами найчистіше повітря має Филаделфія, на другому місті йде Ню Йорк, а далі Лос Анджелес, Шикаґо і Дітройт, якого повітря найбільше занечищене.

ТУРЕЧЧИНА — ЦЕ РІЛЬНИЧА КРАЇНА

Чотири п'яті населення Туреччини працюють на ріллі. Туреччина має 21 мільйон жителів. Більш як половина землі в тій країні — це пасовиська й луки. Збіжжя управляють на рівнинах, а виноград на узбережжях моря.

СОВЄТИ ВИДАЮТЬ 250 МІЛЬЙОНІВ РУБЛІВ НА ОЛІМПІЯДУ В МОСКВІ

Совєти домагаються, щоб в 1960 або 1964 році Світова Олімпіяда відбулася в Москві. Вони вже тепер призначили 250 мільйонів рублів на приготування до цієї спортової зустрічі. Гроші ці мають видати ще в цьому році, будуючи стадіон-гігант на передмісті Москви — Лужниках. Олімпіяда в 1956 році має відбутися в Австралії, а в 1960 році вона мала б бути в Москві. Совєти досі не пропонували Олімпіяди в Москві, бо там немає потрібного великого стадіону.

НА ОСТРОВІ ЕЛЛІС БУДЕ КЛІНІКА ДЛЯ АЛЬКОГОЛІКІВ

Сенатор Ірвінґ Айвс вніс до Сенату законопроєкт, щоб федеральний уряд подарував острів Елліс під Ню Йорком стейтові Ню Йорк, щоб там можна було влаштувати клініку для хронічних алькоголіків. На цьому острові була станиця Уряду Іміграції й Натуралізації, і там перебували ті, які мали бути депортовані з цієї країни.

ВІЙНА ПРОТИ БАКТЕРІЙ ДЕКОЛИ ШКІДЛИВА

Д-р Абрагам С. Ґордон із Бруклина, Ню Йорк, промовляв на річних зборах Лікарського Товариства Нюйоркського стейту в Бофало, Н. Й., і заявив, що надмірне вживання ліків-антибіотиків для поборювання різних бактерій деколи буває шкідливе. Найкращий спосіб бути здоровим — це дозволити самому організмові поборювати недугу, бо ліки-антибіотики, перемагаючи шкідливі бактерії в людському організмі, дозволяють тому організмові лікуватися, і він відвикає від боротьби проти недуги та вможливлює їй перемогу.

28-СТОРІНКОВУ КНИЖКУ ДЖОРДЖА ВАШИНҐТОНА ПРОДАНО ЗА 25,000 ДОЛЯРІВ

Місто Вільямсбурґ, столиця стейту Вірджінія, купило першу книжку першого американського президента Джорджа Вашинґтона за 25,000 долярів. Гроші на цю книжку дала пані Джан Д. Рокфеллер. Ця книжка має 28 сторінок і є рідкістю. На лицитації початкова її ціна становила 5,000 долярів. В 1880 році за цю книжку заплатили були 560 долярів.

● **У португальській колонії** Ґоа на південному побережжі Індії 11 індійців засуджено на в'язничні кари від 3-ох до 13 років за приїзд туди з Індії з виразною ціллю — агітувати й демонструвати за приєднання Ґої до Індії. Одинадцять місцевих мешканців позбавлено за таку саму акцію всіх політичних прав. Індія постійно домагається звороту цієї маленької території, але — під натиском інших держав — стримується від одвертого конфлікту з Португалією.

● **У Гельзенкірхені** в Німеччині, в копальні вугілля, вирятувано трьох шахтярів, що їх 5 днів тому присипала була земля після вибуху в копальні. Вони знаходились на глибині 3,000 стіп. В останніх 24-х годинах рятункової акції треба було пробити отвір у звалищах вугілля і скелі, довжиною 30 стіп.

● **В'єтмінські комуністи**, зайнявши, згідно з Женевським договором, останнє місто, яке їм призначено, порт Гайфонг у західньому В'єтнамі, першим ділом повели лови на всіх „коляборантів" із французами і „зрадників". Почалася ера терору.

● **У Західній Німеччині** зголосилось до цього часу 120,000 добровольців до нової армії. З них мають покликати до військової служби в першій фазі творення армії 100,000 юнаків. Загалом треба буде пів мільйона, але керівні чинники вважають, що добровольців не забракне: коли почнеться організування армії то охочих буде багато. Закону про рекрутацію та про вишколювання резерв ще не ухвалено.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

БАЙОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка Відд. 281, відбудуться в п'ятницю, 20-го травня, о 8-ій год. веч., в залі У.Н.Дому, 33-35 W. 19th St. Просимо всіх членів прийти на збори. Маємо дуже важні справи до полагодження. — Н. Довгань, предс.; Я. Лаврів, кас.; Л. Вачинський, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во І. Франка Відд. 83, повідомляє своїх членів, що місячні звичайні збори відбудуться в суботу, 21-го травня, о год. 6:30 веч., в домі Т-ва У. А. Горожан під ч. 84 Норт Френклин вул. Проситься членів прибути на ці збори. Напоминається довгуючих членів вирівняти свої вкладки, щоби оминути суспенди. — С. Чорномаз, секр.

БОФАЛО, Н. Й. — Б-во св. о. Николая Відд. 127 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 22-го травня, зараз по великій Службі Божій в церковній залі при Фільмор і Онейда вул., Урядники полагоджують справи майже кожної неділі в згаданім часі і залі. Просимо членство сповняти свої обов'язки, а членів, які були суспендовані, проситься вирівняти свої залеглості, щоб прийняти наново. Також просимо зголошувати знайомих в ряди членства У. Н. Союзу — І. Була, голова, П. Володка, фін. секр.; М. Левицький, рек. секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Б-ва св. о. Николая, Відд. 5 відбудуться в суботу, 21-го травня, о год. 7:30 веч., в залі У. Д. Гор. Клюбу, 25-06 — 31st St. Просимо всіх своїх членів прийти на збори, маємо важні справи до вирішення. Довгуючих членів проситься вирівняти свій довг. Просимо всіх українців, які ще не є членами У. Н. Союзу прийти і вписати себе і своїх дітей до УНСоюзу. — М. Левицький, предс.; Гр. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

Посмертні Згадки

МИХАЇЛ СЛОБОДЯН, член Т-ва св. Ап. Петра й Павла Відділ 483 УНСоюзу в Ютика, Н. Й., помер 28-го квітня 1955 р. До УНСоюзу вступив 1936 р. Покійний родився в селі Зубів, пов. Теребовля, Галичина. Похорон відбувся 2 травня до церкви св. Ап. Петра й Павла при участі Родини, Знайомих і Приятелів, а відтак на цвинтар св. Ап. Петра й Павла, Whitersboro, N. Y. — В. Й. П.!

І. Горбовий

ОНУФРЕЙ ЛЕСИК, член Укр. Зап. Т-ва „Дністер" Відд. 361 УНСоюзу в Ню Йорку, помер 9-го травня 1955 р. Покійний був довгі роки членом і урядником Відд. 326 у Авока, Па. Родився 1886 р., в Терноплі, Зах. Україна. Полишив в смутку дочку Стефанію, 5 внуків і 8 правнуків. Похорон відбувся 12 травня з церкви св. Николая в Бруклин, Н. Й. — В. Й. П.!

Управа Відд. 361

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

ЧЛЕНСТВО В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ — ЦЕ ВАШ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБОВ'ЯЗОК І ОСОБИСТИЙ ІНТЕРЕС! ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ТАРЗАН, ч. 3463. Стрибок до акції.

Тарзан несподівано перелякав левицю Сейбор. Розлютована на влізливця, вона приготовилась боронити свої левенята!

Звичайно Тарзан не зачіпав би Сейбор, але такий дикий був її напад, що він мусів захищатися.

Сейбор скочила з широко розчепіреними пазурями і вискаленими іклами, але спритний король джунглів миттю відскочив.